

Situace v Iráku

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 27. února 2014 o situaci v Iráku<u (2014/2565(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Iráku, zejména na usnesení ze dne 10. října 2013 o nedávných násilnostech v Iráku¹,
 - s ohledem na Dohodu o partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Iráckou republikou na straně druhé a na své usnesení ze dne 17. ledna 2013 o dohodě o partnerství a spolupráci mezi EU a Irákem²,
 - s ohledem na dokument Komise o společné strategii EU pro Irák (2011–2013),
 - s ohledem na závěry Rady pro zahraniční věci o Iráku, zejména na závěry ze dne 10. února 2014,
 - s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Catherine Ashtonové o Iráku, zejména na její prohlášení ze dne 5. února 2014, 16. ledna 2014, 18. prosince 2013 a 5. září 2013,
 - s ohledem na prohlášení mluvčí místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie ze dne 28. prosince 2013 ke smrtelným útokům na obyvatele tábora Hurrija,
 - s ohledem na prohlášení předsedy Rady bezpečnosti OSN o Iráku ze dne 10. ledna 2014,
 - s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948,
 - s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966, jehož je Irák smluvní stranou,
 - s ohledem na čl. 110 odst. 2 a 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Irák stále čelí závažným politickým, bezpečnostním a sociálně-ekonomickým problémům, a vzhledem k tomu, že politická scéna v této zemi je extrémně roztržistěná a zasažena násilím a sektářskou politikou, což vážně brání splnění legitimní touhy iráckého lidu po míru, prosperitě a skutečném přechodu k demokracii; vzhledem k tomu, že Irák čelí nejkrutější vlně násilí od roku 2008;
- B. vzhledem k tomu, že ačkoliv se Iráku podařilo obnovit produkci ropy téměř v plné kapacitě, sociální nerovnost roste, neboť irácký stát stále není schopen poskytovat iráckému obyvatelstvu základní služby, například pravidelné dodávky elektřiny v létě, čistou vodu a zdravotní péči;

¹ Přijaté texty, P7_TA(2013)0424.

² Přijaté texty, P7_TA(2013)0022.

- C. vzhledem k tomu, že podle údajů, které o počtu obětí zveřejnila mise Organizace spojených národů na pomoc Iráku (UNAMI) dne 1. února 2014, bylo při teroristických útocích a násilnostech v lednu 2014 zabito 733 Iráčanů a dalších 1 229 bylo zraněno; vzhledem k tomu, že údaje za leden 2014 nezahrnují oběti probíhajících bojů v provincii Anbár, jelikož je obtížné jejich počet ověřit a určit, kolik osob bylo zabito a zraněno;
- D. vzhledem k tomu, že probíhající občanská válka v Sýrii zhoršila situaci v Iráku; vzhledem k tomu, že se šíří do Iráku, protože militanti – především z organizace Islámský stát v Iráku a Levantě (ISIL) – rozšiřují své aktivity na irácké území;
- E. vzhledem k tomu, že RB OSN odsoudila dne 10. ledna 2014 útoky, které provedla organizace ISIL na irácký lid ve snaze destabilizovat zemi a region;
- F. vzhledem k tomu, že vláda premiéra Núrího al-Málíkího neřeší obavy sunitské menšiny; vzhledem k tomu, že politika „debaasifikace“ v souladu se zákonem o spravedlnosti a odpovědnosti vedla k propuštění převážně sunitských úředníků, což mnohé utvrdilo v tom, že program vlády je sektářský; vzhledem k tomu, že zbourání ročního protestního tábora sunnitů v Ramadí na pokyn vlády dne 30. prosince 2013 násilnou konfrontaci v provincii Anbár ještě vyostřilo; vzhledem k tomu, že v důsledku této situace dochází od prosince 2013 ve městě Fallúdža a dalších městech v provincii Anbár k bojům mezi vládními silami a militanty z organizace ISIL;
- G. vzhledem k tomu, že dne 13. února 2014 bylo více než 63 000 rodin postižených boji v provincii Anbár (představujících podle propočtů OSN více než 370 000 osob) registrováno jako vnitřně vysídlené; vzhledem k tomu, že mnoho těchto rodin uprchlo do jiných částí země, např. do provincií Karbalá, Bagdád a Arbíl, zatímco jiné se snaží ukrýt v odlehlých komunitách v provincii Anbár nebo nejsou schopny před boji uniknout; vzhledem k tomu, že situace těchto rodin je stále nejistá, že jim docházejí zásoby potravin a pitné vody a že jejich hygienické podmínky jsou neuspokojivé a přístup ke zdravotní péči jen omezený;
- H. vzhledem k tomu, že v Iráku nepolevují smrtící bombové útoky, jako byl útok na irácké ministerstvo zahraničí dne 5. února 2014, jejichž cílem jsou především šiitské části, přičemž v důsledku několika útěků z vězení se zvyšuje počet bojovníků, kteří plní řady extremistických militantních skupin;
- I. vzhledem k tomu, že dne 25. prosince 2013 bylo zabito nejméně 35 lidí a desítky dalších byly zraněny při bombových útocích v křesťanských čtvrtích Bagdádu; vzhledem k tomu, že podle odhadů opustila Irák od roku 2003 nejméně polovina jeho křesťanských obyvatel;
- J. vzhledem k tomu, že dne 5. února 2014 byl proveden útok na irácké ministerstvo zahraničních věcí v Bagdádu a že dne 10. února 2014 byl napaden konvoj předsedy parlamentu Usámy an-Nudžajfího ve městě Mósul v provincii Ninive;
- K. vzhledem k tomu, že irácká federální vláda a regionální vláda Kurdistánu stále nedospěly k dohodě o tom, jakým způsobem budou sdílet využívání nerostných zdrojů Iráku, když novým ropovodem mají být každý měsíc přepravovány 2 miliony barelů ropy z Kurdistánu do Turecka a centrální vláda připravuje právní kroky proti této provincii;
- L. vzhledem k tomu, že značná část obyvatelstva je i nadále sužována vážnými sociálními

a hospodářskými problémy – všudypřítomnou chudobou, vysokou nezaměstnaností, stagnací hospodářství, ničením životního prostředí a nedostatkem základních veřejných služeb;

- M. vzhledem k tomu, že násilí a sabotáže maří úsilí o oživení hospodářství, které je po desetiletích bojů a sankcí zničené; vzhledem k tomu, že zásoby ropy v Iráku jsou třetí největší na světě, avšak vzhledem k tomu, že útoky, korupce a pašování ochromily vývoz; vzhledem k tomu, že sociální struktura země, včetně její bývalé úrovně v oblasti rovnosti žen, je vážně narušena;
- N. vzhledem k tomu, že vláda i extremistické skupiny opakovaně a stále častěji útočí na svobodu tisku a sdělovacích prostředků; vzhledem k tomu, že dochází k napadání a cenzuře novinářů a zpravodajských stanic, a že podle zpráv organizace Reportéři bez hranic bylo na informace o situaci v provincii Anbár uvaleno informační embargo; vzhledem k tomu, že podle zprávy organizace Freedom House o svobodě ve světě vydané v roce 2014 je Irák označen za „nesvobodnou zemi“;
- O. vzhledem k tomu, že irácká ústava zaručuje všem občanům rovnost před zákonem spolu se „správními, politickými, kulturními a vzdělávacími právy různých národností“;
- P. vzhledem k tomu, že dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a Irákem a především její doložka o lidských právech zdůrazňuje, že by se politický dialog mezi EU a Irákem měl zaměřovat na lidská práva a posilování demokratických institucí;
- Q. vzhledem k tomu, že novela iráckého volebního zákona přijatá v listopadu 2013 vytvořila podmínky pro všeobecné volby, jež se mají uskutečnit dne 30. dubna 2014;
- R. vzhledem k tomu, že EU potvrdila svůj závazek pomáhat Iráku při jeho demokratické transformaci a připomněla, že při budování bezpečného a prosperujícího státu pro všechny občany a zajišťování stability v celém regionu jsou zásadními prvky jednota a územní celistvost;
- S. vzhledem k první schůzi Rady pro spolupráci mezi EU a Iráckou republikou, která se konala dne 20. ledna 2014, vzhledem k tomu, že tato rada, která se schází k jednání v rámci dohody o partnerství a spolupráci mezi EU a Irákem, potvrdila, že obě strany jsou odhodlány posilovat své vzájemné vztahy; vzhledem k tomu, že EU bude i nadále rozvíjet spolupráci ve všech oblastech vzájemného zájmu a poskytovat cílenou pomoc ve společně dohodnutých oblastech;
- T. vzhledem k tomu, že irácké orgány i nadále uplatňují trest smrti; vzhledem k tomu, že vedoucí mise EU v Bagdádu v říjnu 2013 spolupodepsali prohlášení ke Světovému dni boje proti trestu smrti, v němž vyjádřili hluboké znepokojení nad uplatňováním trestu smrti v Iráku a vyzvali iráckou vládu, aby zavedla moratorium;
- U. vzhledem k tomu, že v Iráku probíhá rozsáhlé vyzbrojování, které zahrnuje prodej vojenského vybavení ve velkém měřítku;
- 1. ostře odsuzuje nedávné teroristické útoky a vystupňované sektářské násilí, které s sebou nese nebezpečí, že se země opět dostane do sektářského konfliktu, a vede k obavám, že se tento konflikt rozšíří do celého regionu; poukazuje na to, že ačkoli k násilnostem dochází podle příslušnosti k různým náboženským skupinám, jejich příčiny jsou spíše

politického než náboženského charakteru; vyjadřuje svou soustrast všem rodinám a přátelům zesnulých a zraněných osob;

2. důrazně odsuzuje útoky organizace ISIL v provincii Anbár a podporuje výzvu RB OSN adresovanou iráckému lidu, včetně iráckých kmenů, místních vůdců a iráckých bezpečnostních sil v provincii Anbár, aby spolupracovali v boji proti násilí a teroru; zdůrazňuje, že na organizaci ISIL bylo uvaleno zbrojní embargo a že její majetek má být na základě rezolucí RB OSN č. 1267 (1999) a 2083 (2012) zmražen, a poukazuje na nutnost urychleného a účinného provedení těchto opatření;
3. je hluboce znepokojen vývojem událostí v provincii Anbár a vysokým počtem vnitřně vysídlených osob, které prchají z oblastí konfliktu; vyzývá k tomu, aby byl humanitárním organizacím umožněn přístup do města Fallúdža; vyzývá iráckou vládu, aby splnila svou povinnost a chránila civilní obyvatelstvo ve Fallúdži i v jiných oblastech; vybízí iráckou vládu, aby pokračovala ve spolupráci s misí UNAMI a humanitárními agenturami s cílem zajistit dodávky humanitární pomoci; vítá snahy OSN, jejichž cílem je poskytnout pomoc osobám, které jsou postiženy boji v provincii Anbár, a to i navzdory problémům spojeným se zhoršující se bezpečnostní situací a s probíhajícími bojovými operacemi v této provincii;
4. vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) a Komisi, aby podporovaly veškeré úsilí irácké vlády a Mise OSN pro pomoc Iráku (UNAMI) při ochraně civilního obyvatelstva ve Fallúdži a v jiných oblastech ve snaze zajistit bezpečný odchod civilistů z oblastí sužovaných konfliktem a bezpečný návrat vnitřně vysídlených osob, jakmile to podmínky dovolí;
5. vyzývá iráckou vládu, aby řešila dlouhotrvající problémy přispívající k nestabilitě země, včetně legitimních obav sunnitské menšiny, a to tím, že zahájí národní dialog o reformě zákona o spravedlnosti a odpovědnosti, do něhož se zapojí všechny strany, zdrží se štvavých sektářských výroků a bude provádět opatření zaměřená na národní usmíření; odmítá veškeré výzvy k vytvoření sunnitské federální oblasti v Iráku jako řešení stávajícího konfliktu, neboť by to pravděpodobně vedlo k dalšímu sektářství a násilí;
6. se znepokojením pozoruje šíření násilí z konfliktu v Sýrii do Iráku; vyzývá iráckou vládu, aby vyvinula velké úsilí a izolovala Irák od syrské občanské vlády tím, že nebude podporovat ani jednu ze stran konfliktu a bude bránit bojovníkům, jak z řad sunnitů, tak šíitů, aby překračovali hranice ze Sýrie nebo do Sýrie;
7. je krajně znepokojen pokračujícími násilnostmi, jejichž cílem je civilní obyvatelstvo, zranitelné skupiny obyvatel a náboženské komunity; vyzývá iráckou vládu a všechny politické vůdce, aby přijali nezbytná opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany všech osob v Iráku, zejména příslušníků zranitelných skupin, jako jsou ženy, novináři, mladí lidé, aktivisté bojující za základní práva, zástupci odborů a náboženské komunity včetně křesťanů; vyzývá iráckou vládu, aby zajistila, aby bezpečnostní síly dodržovaly zákony a mezinárodní normy;
8. podporuje EU v jejích snahách poskytnout Iráku pomoc při prosazování demokracie, lidských práv a řádné správy a při budování právního státu, a to i na základě zkušeností a pozitivních výsledků mise EUJUST LEX v Iráku, která – bohužel – ukončila svůj mandát ke 31. prosinci 2013, a podporuje i činnost mise UNAMI a zvláštního zástupce generálního tajemníka OSN, kteří se snaží vládě Iráku napomáhat při upevňování jeho

demokratických institucí a procesů, při prosazování právního státu, usnadňování regionálního dialogu, zkvalitňování základních služeb a zajišťování ochrany lidských práv; vítá program na budování kapacit zahájený dne 22. ledna 2014 – financovaný z prostředků EU a prováděný úřadem OSN pro projektové služby –, jehož cílem je podpořit iráckou vysokou komisi pro lidská práva při výkonu jejího mandátu, který spočívá v prosazování a ochraně lidských práv v Iráku;

9. vítá skutečnost, že dne 4. listopadu 2013 byla přijata novela iráckého volebního zákona, která připravila cestu ke všeobecným volbám, jež se mají konat dne 30. dubna 2014; poukazuje na význam těchto voleb pro pokračující přechod Iráku k demokracii a vyzývá všechny aktéry k zajištění jejich transparentnosti, věrohodnosti a včasného konání a zapojení všech stran; vyzývá ESVČ, aby irácké vládě co nejvíce pomohla s jejich praktickou přípravou;
10. je hluboce znepokojen vysokým počtem poprav v Iráku; vyzývá irácké orgány, aby vyhlásily moratorium na vykonávání všech trestů smrti; je přesvědčen, že má-li být občanům Iráku navrácen pocit bezpečí, je v první řadě nezbytná reforma justičního systému, která by měla zahrnovat revizi protiteroristického zákona, jenž poskytuje mnohem nižší ochranu podezřelým a zadrženým osobám než trestní řád, a vyzývá k ukončení beztrestnosti, zejména v případě státních bezpečnostních sil;
11. vyzývá všechny státní i nestátní subjekty, aby respektovaly svobodu tisku a sdělovacích prostředků a aby chránily novináře a zpravodajské stanice před násilím; uznává, že svobodný tisk a sdělovací prostředky jsou nedílnou součástí fungující demokracie, která občanům poskytuje platformu a přístup k informacím;
12. vyzývá EU, aby zaujala společný postoj prosazující zákaz používání střeliva obsahujícího ochuzený uran a nabídla pomoc s léčbou obětí, včetně obětí chemických zbraní, a podporu případnému úsilí o detoxikaci zasažených oblastí;
13. domnívá se, že nedávné rozhovory mezi skupinou E3+3 a Íránem byly také příležitostí ke stabilizaci Iráku vzhledem k tomu, že všechny sousední mocnosti ukončily vměšování do iráckých vnitřních záležitostí;
14. důrazně odsuzuje raketové útoky na tábor Hurrija ze dne 26. prosince 2013, které si podle některých zpráv vyžádaly životy několika obyvatel tohoto tábora a jiným způsobily zranění; zdůrazňuje, že okolnosti tohoto brutálního útoku musí být objasněny; vyzývá irácké orgány, aby zintenzívnily bezpečnostní opatření kolem tábora a chránily jeho obyvatele před dalšími násilnostmi; naléhavě vyzývá iráckou vládu, aby původce tohoto útoku zadržela a postavila je před soud; konstatuje, že EU vyzývá všechny strany, aby usnadnily práci vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, který usiluje o to, aby byli všichni obyvatelé tábora Hurrija přemístěni v co nejkratší lhůtě na stálé a bezpečné místo mimo Irák;
15. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předal místopředsedkyni Komise, vysoké představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, zvláštnímu zástupci EU pro lidská práva, vládám a parlamentům členských států, vládě a parlamentu Iráku, regionální vládě Kurdistanu, generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů a Radě OSN pro lidská práva.